

“VERMAN JE EEN BEETJE”

“VROUW, ZEUR NIET ZO”

“LAAT ZIEN DAT JE BALLEN HEBT”

“JONGENS ONDER ELKAAR”

“JE RENT ALS EEN MEISJE”

“GEDRAAG JE ALS EEN VROUW”

“ECHTE MANNEN HUILEN NIET”

“HIJ IS EEN ECHTE MAN”

“ZIJ IS ECHT ZO'N JONGENS-MEISJES”

“WEES NIET ZO'N WATJE”

“WAT EEN ZEIKWIJF”

“DOE JE TRANEN MAAR WEG, WANT JIJ BENT EEN
STOERE JONGEN”

“ZOLANG ZE MAAR LIEF IS”

“HIJ MOET EEN ECHTE MAN-MAN ZIJN”

“ZIJ IS EEN ECHT MEISJE-MEISJE”

“JE KUNT NIET EENS WINNEN VAN EEN MEISJE? HAHA”

“VROUWEN EN HUN EMOTIES. PFF..”

“HEB JE VERLOREN VAN EEN MEISJE? HAHA”

“DE VERZORGINGSTAFEL STAAT ALLEEN IN DE
VROUWENTOILETTEN, DUS JIJ MOET DE BABY
VERSCHONEN”

“ZE IS EEN ECHTE HUISMOEDER”

Dag liever lezer!

Wat fijn dat je de tijd neemt om dit te lezen. Voor ik van alles ga uitleggen over gender wil ik je vragen om na te denken over het volgende raadsel:

Een man en zijn zoon krijgen een ernstig auto ongeluk. De vader overlijdt ter plekke. De zoon wordt naar het ziekenhuis gebracht, rechtstreeks de operatiekamer in. De chirurg kijkt naar de jongen en zegt: "Ik kan deze jongen niet opereren, hij is mijn zoon!".

Rara hoe kan dit?

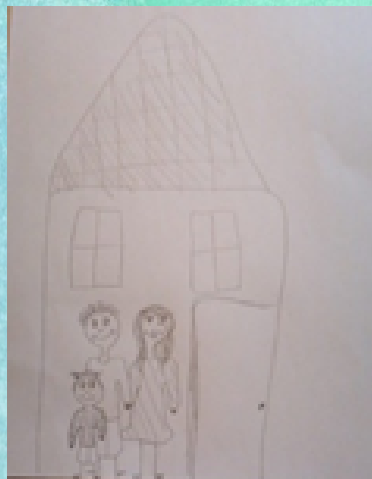
En lukt het om het raadsel op te lossen?

Veel voorkomende antwoorden zijn: de moeder is vreemd gegaan, het is een homostel, het is de stiefvader of de vader is een donor. Het juiste antwoord op dit raadsel is dat de chirurg de moeder is van het kind. Had je het goed, dan goed gedaan! Is het niet gelukt, wees gerust want 85% van de mensen heeft moeite met het oplossen van dit raadsel. Dit heeft te maken met de verwachtingen die we hebben bij het woord 'chirurg'. We associëren bepaalde beroepen met mannen of vrouwen.

Verder heeft dit raadsel van alles te maken met de stereotypen van mannen en vrouwen die wij hebben (in onze Nederlandse samenleving). Maar voor ik het verder ga uitleggen, heb ik nóg een raadsel voor jou.

Ik gaf medestudenten de opdracht om een huis te tekenen met de familie die daarin woont (dit hoefde niet te uitgebreid). Hieronder zie je enkele resultaten.

Wil jij extra uitdaging? Dan kun je de opdracht zelf ook even doen!

Het ging mij hierbij vooral om de familie. Bekijk de tekeningen hierboven (en je eigen tekening) eens aandachtig. Wat zijn de overeenkomsten tussen de families die zijn getekend?

Bekijken daarna de tekeningen nog eens met de volgende drie vragen in je achterhoofd:

- Hoeveel mannen/ jongens hebben kort haar en hoeveel vrouwen/ meisjes hebben kort haar?
- Hoeveel families hebben twee vaders, twee moeders of één vader en één moeder?
- Hoeveel mannen/ jongens hebben een jurk aan en hoeveel vrouwen/ meisjes hebben een jurk aan?

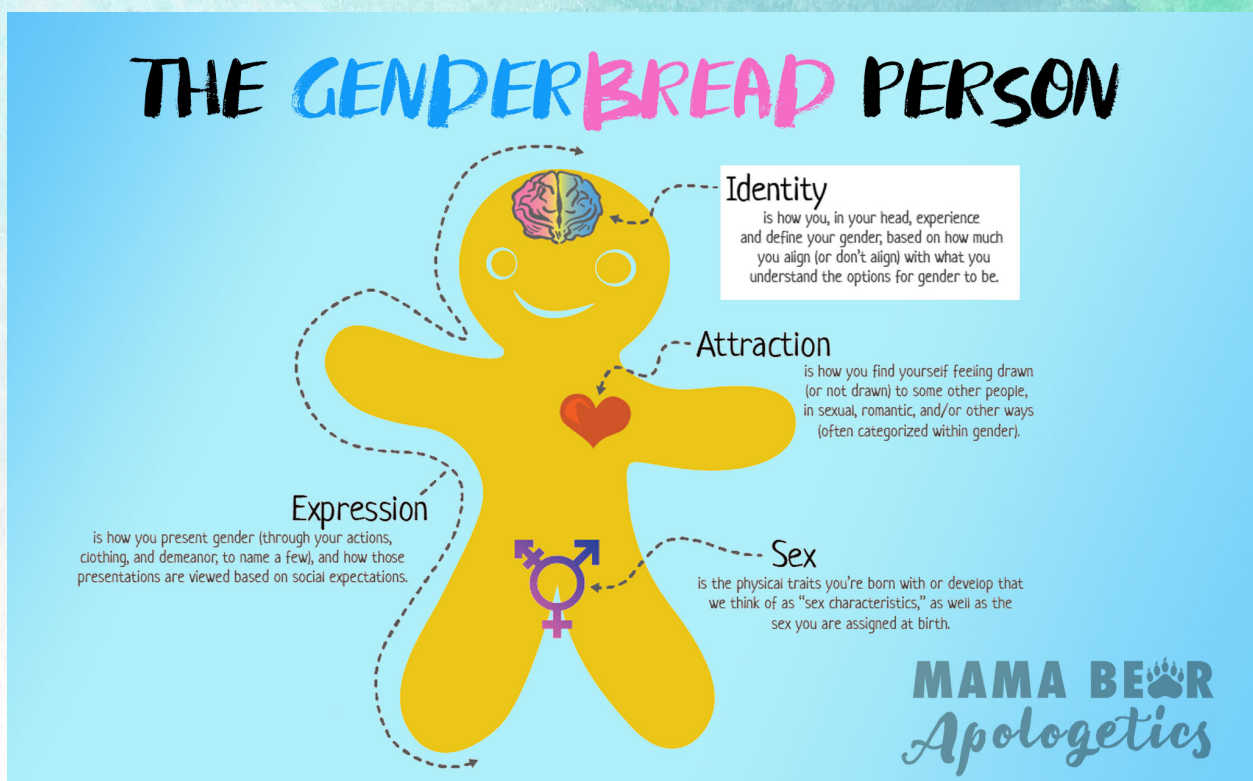
Wat valt je op?

De antwoorden komen sterk overeen met de stereotypen die wij hebben van mannen en vrouwen. Mannen met kort haar en in een broek, vrouwen met lang haar in een jurk. Het blauw-rose kleurgebruik was in alle tekeningen minimaler. Al een mooie stap vooruit zeg ik, want dat betekent dat de stereotype beelden kunnen veranderen!

Maar hoe komen wij aan al die vooroordelen, die stereotypen? En welke invloed heeft dit op onze kinderen? Intersectionaliteit speelt hierbij een grote rol: de notie dat individuen onderdrukt worden door opeenstapelende maatschappelijke factoren.

Het verschil tussen gender en sekse

Een van die maatschappelijke factoren is gender. Gender en sekse worden vaak als hetzelfde gezien, maar zijn twee hele verschillende dingen. Bij sekse gaat het om de biologische verschillen tussen mannen en vrouwen (bijv. de geslachtsdelen). Bij gender gaat het om het gedrag dat iemand vertoont en/of hoe iemand zich van binnen voelt. Hoe iemand zich voelt, kan verschillen met hoe iemand zich gedraagt in de buitenwereld. Het 'Genderbread' poppetje laat dit ook nog eens zien.

Gender studies: een korte samenvatting

Gender studies onderzoeken de genderhoudingen in sociaal en cultureel opzicht. Daarbij zijn onder meer drie denkers belangrijk. De Franse schrijfster Simone de Beauvoir (1906-1986) is wereldwijd bekend. Haar iconische boek 'De Tweede Sekse' gaat over genderverhoudingen tussen mannen en vrouwen. Volgens de Beauvoir heeft de mens zelfbeschikkingsrecht: het recht om zelf keuzes te maken over het leven, ook wat betreft genderidentiteit. De Beauvoir stelt: je kunt zijn wie je wilt zijn, ongeacht je geslacht.

Een tweede belangrijke filosoof is de Engelse Judith Butler (1956). Zij schreef het boek 'Gender Trouble'. Ook Butler stelt dat genderidentiteit maakbaar is. Gedragingen en uiterlijkheden worden opgelegd door onzichtbare structuren in de samenleving. In andere woorden: gender is performatief, we spelen de rol van 'de man' of 'de vrouw'. Een stereotype genderidentiteit ('de man', of 'de vrouw') is het resultaat van de cultuur waarin wordt geleefd. Zo is ook 'de vrouw' een product van de samenleving, waarbij verschillende factoren, waaronder bijvoorbeeld mediabeelden (reclamefolders, krantenartikelen, nieuwsjournaal, etc.), actief hebben bijgedragen aan deze norm.

Butler stelt ook een belangrijke vraag: 'How does one "become" a gender?'. Dit is een essentiële vraag als het gaat om genderidentiteit en de manier waarop de mens deze zelf vormgeeft, of hoe deze voor de mens wordt voorgeschreven. Wat als mannelijk of vrouwelijk is bestempeld, waardoor het als waarheid wordt aangenomen. Hierdoor ontstaan 'spelregels' van het man-zijn en het vrouw-zijn. Hoe iemand zich diep van binnen voelt, komt soms niet overeen met hoe diens lichaam eruitziet.

De derde denker is Raewyn Connell met zijn boek 'Masculinities'. Hij schreef over de verschillende soorten mannelijkheid. Denk hierbij aan machomannen of gevoelige mannen. Aan de verschillende soorten mannelijkheid zitten verschillende posities van macht verbonden. Zo heeft de machoman een andere status dan bijvoorbeeld de gevoelige man. Connell laat hierbij meer het perspectief van de man zien. Welke invloed heeft cultuur op de man?

Kortom, gender en sekse worden door de maatschappij vaak aan elkaar gekoppeld: aan een bepaalde sekse zitten bepaalde gedragsverwachtingen. Aan een stereotype, traditionele westerse man zitten sociale verwachtingen: de mannelijkheid. Échte mannen moeten sterk zijn, leiders, winnaars, onafhankelijk en tonen geen emoties.

Voor stereotype, traditionele westerse vrouwen geldt dit ook, maar kent men 'de vrouwelijkheid' toe. Vrouwen moeten mooi, zorgzaam, lief, beleefd zijn en voor het huishouden zorgen. Ze zijn minder sterk en slim dan mannen.

Betekent dit dat mannen geen emoties mogen tonen?

Dat is afhankelijk van de cultuur, maar in de westerse cultuur worden mannen als zwak gezien wanneer ze emoties tonen.

Terwijl iedereen zijn of haar gevoel moet uiten.

Betekent dit dat vrouwen zwakker zijn dan mannen?

Nee, het feit is wel dat vrouwen vaak zo worden afgebeeld in de media. Vrouwen worden vaak als te emotioneel gezien en weten niet hoe ze moeten leiden.

Nog een interessant onderzoek van WOMEN INC.

"Uit een onderzoek onder 400 kinderen van 5 tot 7 jaar blijkt dat meisjes zich vanaf hun zesde jaar minder slim voelen dan jongens. Wetenschappers vertelden de kinderen een verhaal over een 'heel, heel slim persoon'. Vervolgens lieten ze de kinderen plaatjes zien van twee mannen en twee vrouwen en vroegen ze hen over wie hen zojuist was verteld. Op hun vijfde kozen de jongens veel vaker voor een man en de meisjes veel vaker voor een vrouw. Maar bij kinderen die een jaar ouder waren, kozen ook de meisjes vaker voor een man dan een vrouw. Dit laat zien dat zij al op jonge leeftijd het idee hebben opgevat dat mannen vaker bovenmatig intelligent zijn dan vrouwen."

"Wij zien in onderzoek namelijk een relatie tussen de denkbeelden van ouders en denkbeelden van kinderen over gender".

Gevolgen

De gedragsverwachtingen en stereotypen worden geuit in quotes, media, sociale verwachtingen, kleding en complimenten. Ook jij hebt, als ouder/verzorger of professional, invloed op hoe een kind zich vormt omtrent de gender identiteit. Denk hierbij aan hoe je met een kind omgaat: welke verwachtingen heb jij, van je kind? Voor welk gedrag geef jij je kind een beloning? Ook kun je denken aan welke boeken of films je kind kijkt. Veel kinderen hebben op jonge leeftijd een rolmodel. Laat die kinderen zien dat je ook 'anders' kunt zijn en dat het oké is om niet aan die norm te voldoen.

Wat kan jij nu doen?

Alles wat hierboven is genoemd heeft invloed op hoe kinderen hen zelf, hun dromen en hun toekomst zien. Wil je dit veranderen? Hieronder een paar do's en don'ts:

Do's

Complimenten geven (ook complimenten die je normaal aan het andere geslacht zou geven).
Bijv. aan een jongen: wat zie je er mooi uit!

Genderneutrale (prenten)boeken lezen of films kijken.

- zie de lijst met enkele mogelijkheden op de volgende pagina.
- Kijk ook of het mogelijk is om de personages om te wisselen (zoals bijvoorbeeld bij Jip en Janneke).

Praat met je kinderen. Het is bijvoorbeeld oké om je emoties te tonen en bang, boos, blij of verdrietig te zijn. Laat de kinderen hun emoties uiten en toon als ouder ook je emoties. Hiermee laat je zien dat dit oké is. Wees een voorbeeld!

- Besteed bij jongens meer aandacht aan de sociale-emotionele ontwikkeling. Sta open voor hun emoties en beloon hen daarvoor (zie ook het Hjalli-model uit IJsland).

En als laatste, misschien wel de meest belangrijkste:
accepteer je kind zoals hij/zij is.

Kinderen voelen gelijk aan of iemand hen accepteert of niet.

Geef een kind hier ook de ruimte voor!

Don'ts

Helemaal genderneutraal opvoeden/de gender helemaal niet terug laten komen.
Praat erover met de kinderen!

Wil je dit omzetten naar een DO: bekijk dan het Hjalli model uit IJsland. Het Hjalli model is een onderwijsmodel ontwikkeld door Margrét Pála Ólafsdóttir. In dit onderwijsmodel krijgen de kinderen compensatielessen per sekse. Er wordt gekeken naar de behoefte van die sekse. Voor meer informatie zie de site:

<https://www.hjallimodel.com/>

De quotes van de eerste pagina zeggen tegen je kind.

Alleen maar films kijken en boeken lezen waarin jongens geen emotie tonen en meisjes de zorgtaken op zich nemen.

Opmerkingen

Een punt dat benoemd moet worden, is dat er meer factoren van belang zijn voor de ontwikkeling van een kind. Aangezien het bij intersectionaliteit gaat om een opeenstapeling van factoren (religie etniciteit, cultuur, etc.). Gender is één van die factoren en wij dragen we die cultuur, soms bewust en soms onbewust, over op onze kinderen. Dit heeft grote invloed op hen!

Verder zien we de wereld vanuit ons eigen perspectief. Dit is niet de absolute werkelijkheid. We kunnen ons vaak niet echt verplaatsen in de ander, omdat we de ander niet zijn geweest. We kunnen het de ander daarom ook niet kwalijk nemen, want ze hebben het nooit ervaren. Echter kun je de ander wel helpen met het laten inzien van jouw perspectief. Met als gevolg dat er verschillende perspectieven nodig zijn. Zo kunnen we problemen het beste oplossen. De ene is niet beter dan de ander, maar we zijn anders en hebben verschillende privileges. We hebben elkaar nodig om die verschillende perspectieven te zien.

Laatst vroeg een man mij: 'Ik snap dat er verschillen zijn tussen mannen en vrouwen, maar waarom moeten we dat veranderen? Is het een probleem dat we dat zo zien?'. Mijn antwoord: JA! Als we willen dat iedereen zich kan ontwikkelen zoals ze zijn, en hierbij niet aan de mannelijkheid of vrouwelijkheid hoeft te voldoen, dan moeten we eerst iedereen bewust maken van de stereotypen die er zijn. Alleen op die manier kunnen we dit doorbreken en heeft iedereen gelijke kansen.

Tot slot ben ik mij ervan bewust dat ik in deze brief 'de mannen' en 'de vrouwen' vaak tegenover elkaar heb gezet. Echter hoop ik ook dat het duidelijk is dat ik deze stereotypen en sociale verwachtingen wil veranderen. Om de ongelijkheid en stereotypen te veranderen, moet men zich eerst bewust worden van die verschillen. We hebben onze eigen perspectief én de cultuur waarin we zijn opgevoed zit diep in ons zitten. Vandaar dat ik deze ongelijkheden heb willen laten zien in deze brief. Nadat er bewustwording is, kan er gekeken worden naar de manier waarop we hiermee omgaan.

Hieronder staan een aantal films en boeken die bekend staan als 'genderneutraal'. Verder staan er nog een aantal activiteiten die je met kinderen kunt doen.

Disneyfilms

- Moana (2016)
- Frozen (2013)
- Frozen II (2019)
- Pocahontas (1995)
- Mulan (1998)
- Brave (2012)
- Beauty and the beast (1991)
- The Princess and the Frog (2009)
- Alladin (1992)
- Lilo and Stitch (2002)
- Tangled (2010)
- Zootopia (2016)

Kinderboeken

- De regels van Floor, Marjon Hoffman (hier is ook een televisieserie van).
- Mees Kees, Mirjam Oldenhave
- Bedtijdverhalen voor rebelse meisjes (deel 1 en 2) (2017), Francesca Cavallo & Elena Favilli
Lees dit boek ook met jongens! Het is belangrijk dat jongens de meisjes ook anders gaan zien!
- Verhalen over jongens die anders durven te zijn (2018), Ben Brooks
Lees dit boek ook met meisjes! Het is belangrijk dat meisjes de jongens ook anders gaan zien!
- Het lammetje dat een varkentje is (2017), Pim Lammers
- Mootje (2016). Hakima Elouarti
- Honden doen niet aan ballet (2010), Anna Kemp
- De ongelooflijke Olivia (2015), Ian Falconer
- De droom van Jane (2012), Patrick McDonnell
- Wij zijn bijzonder, misschien zijn wij een wonder (2012), Ted van Lieshout
- Otje (2006), Annie M.G. Schmidt
- Pippi Langkous - Astrid Lindgren
Let op: dit boek bevat wel racistische aspecten.
- The Turbulent Term of Tyke Tiler (1977), Gene Kemp
- Donnie (2020), Lisa Maschhaupt & Saša Ostoja.
- Bommetje (2020), Sacha Cotter & Josh Morgan
- Meisjes (2020), Lauren Ace & Jenny Løvlie
- Stoere sprookjes over avontuurlijke meisjes (2019), Julia Bruce
- Julian is een zeemeermin (2019), Jessica Love
- De boeken-serie 'Little People, Big Dreams' met de delen: 'Coco Chanel', 'Frida Kahlo', 'Marie Curie', 'Anne Frank', 'Audrey Hepburn' en 'Rosa Park'

Lesideeën / activiteiten

- 1) Je neemt plaatjes van verschillende mensen. Vervolgens vraag je de kinderen deze te verdelen/ te ordenen. Dit kan vanuit verschillende uitgangspunten worden gedaan. Zijn de klaar, dan vraag je naar hun uitgangspunt: 'Hoe hebben jullie de mensen in groepen geplaatst?'.
 - Hierbij kun je vragen naar verschillende maatschappelijke aspecten. Passend bij het thema gender kun je vragen: 'Wie is er slimmer?' en 'Waarom'.
- 2) Vraag de kinderen een gezin te tekenen.
 - Onderbouw: als leerkracht kijken welke vooroordelen ze hebben.
 - Bovenbouw: vragen stellen als: hebben de jongens kort haar? Hebben de meisjes kort haar?

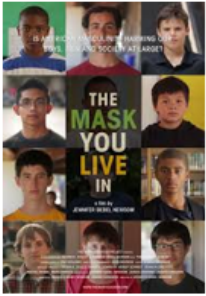
Je kunt je richten op kleur, haar, kleding (rokken, broeken), huidskleur, lengte, wie is slimmer etc. ->bewust maken van hun stereotypen.

Helaas zijn er (nog) geen films voor de jongens waarin de 'mannelijkheid' is veranderd. Hoog tijd voor verandering zeg ik!

Verder zijn dit natuurlijk niet alleen de boeken die je kunt lezen. Zoals als aangegeven te hebben zijn cultuur en opvoeding afhankelijk van verschillende factoren. Bovenstaande boeken staan bekend als de 'genderneutrale boeken'.

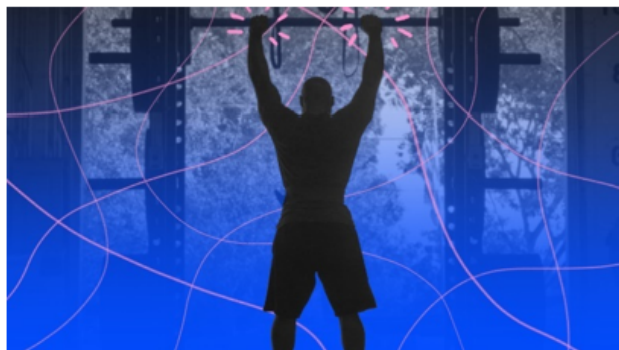
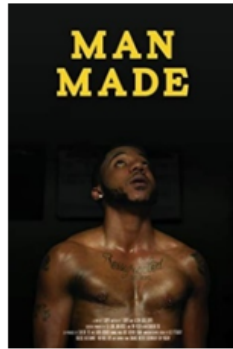
Een goede tip voor kinderboeken is de webpagina:
https://www.tijdschriftlover.nl/lover_tipt/lover_tipt_voorleesboeken_als_spiegels_en_ramen_voor_kinderen

Een aantal bronnen voor meer informatie:

Documentaire: 'The mask you live in' (2015) (1 u 37 min). Deze documentaire laat zien welke verwachtingen de Amerikaanse cultuur heeft van hun jongens.

Documentaire: 'Man made' van Sunny Bergman (VPRO 45 min). In deze documentaire gaat Sunny Bergman opzoek naar de verschillende perspectieven van mannen op mannelijkheid.

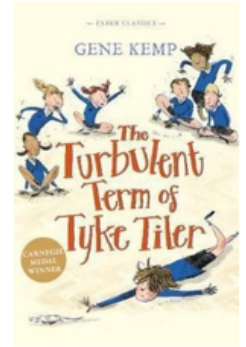
Aflevering Tegenlicht: *Alfamannen* (VPRO 45 min.) in deze aflevering van 'Tegenlicht' wordt erg gekeken naar mannelijkheid vanuit het mannenperspectief.

Boek (is ook verfilmd): 'Little Women' van Louisa May Alcott (of de vertaalde versie: *Onder moeders vleugels*). Een verhaal over vier zussen rond 1860. Alle vier krijgen ze te maken met de spanning tussen de

maatschappij en zichzelf als individu's.

Boek: 'The Turbulent Term of Tyke Tiler' van Gene Kemp (1977). Het boek gaat over de twee vrienden Tyke Tiler en Danny Price. Tyke Tiler heeft altijd wel problemen op te lossen. Kan hij dit keer Danny helpen om uit de problemen te blijven?

Boek: 'The Second Sex' van Simone de Beauvoir (1949).

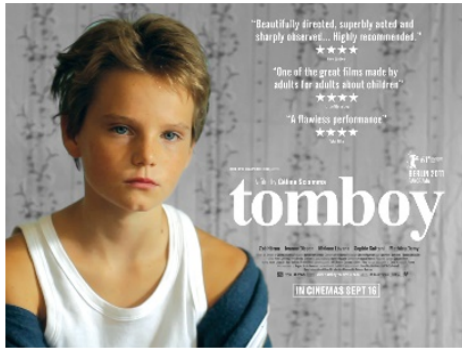

Theatervoorstelling: 'De Verleiders Female' (2020). In deze voorstelling gaan De Verleiders at het over de machtsongelijkheid tussen mannen en vrouwen (vooral vanaf vrouwen-perspectief).

'Het F-woord' op het YouTube kanaal van NPO3 (3 aflevering van 15 min). Een serie die vanuit verschillende mensen verschillende kanten van het feminisme laat zien.

Kinderfilm:
'Tomboy'
van
Sciamma
(2011)(1u25
min).

Instagram:
de_feministische_man.
Dit account post
interviews, quotes en
kijktips over
emancipatie.

Instagram:
seeyousioe. Een
kunstenares die
met haar kleurrijke
kunst
maatschappelijke
bewustwording te
weeg wil brengen.
(<http://seeyousioe.com/ux-portfolio/led-by-the-birds-of-heaven-2020/>).

Instagram:
Emancipator voor mannen en emancipatie
(site: <https://www.emancipator.nl/>). Binnen
verschillende thema's wordt
genderongelijkheid getoond om zo bewust zijn
(en hun uiteindelijke doel: sociale
rechtvaardigheid) na te streven.

Instagram:
feminernl (site: <https://feminer.nl/>). Deze
organisatie geeft verschillende tips aan vooral
vrouwen op het gebied van ambitie.

<https://www.hjallimodel.com/>

Literatuur:

Beauvoir, Simone de. 'Introduction'. *Le Deuxième Sexe. I: Les Faits et les Mythes. 'Première Partie: Formation: Enface'*. *Le Deuxième Sexe. II: L'Expérience Vécue*. Gallimard, 1949, pp. 9-35 en pp. 13-80.

Butler, Judith. 'Subjects of Sex/Gender/Desire', 'Subversive Bodily Acts' en 'Monique Wittig: Bodily Disintegration and fictive sex'. *Gender Trouble: Feminism and the Subversion of Identity*. Routledge, 1990, pp. 1-25, pp. 79-128 en pp. 129-140.

Toprak, B. (2018, 2 september). *Waarom jij grote moeite hebt met het oplossen van een simpel raadsel*. WOMEN INC. <https://www.womeninc.nl/actueel/waarom-jij-grote-moeite-hebt-met-het-oplossen-van-een-simpel-raadsel>

Bedankt voor het lezen!

Liefs Else